

ХИТОЙЧА ҚЎШИН ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ НОМЛАРИНИ ИФОДАЛОВЧИ
ТЕРМИНЛАР

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7333163>

Имомиддинова Наргиза Абдувахидовна

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат

Ўзбек тили ва адабиёти университети мустақил изланувчиси

imomiddinova999@gmail.com

Аннотация. Мазкур мақола хитойча ҳарбий терминлар ичида муҳим аҳамият касб этувчи қўшин таркибий қисм номларини билдирувчи терминларнинг таҳлилига бағишланади. Қўшин таркибий қисм номларини ифодаловчи терминлар тизими қўшин турларини англатувчи мавзуй гуруҳлар мисолида ўрганилиб, уларни ясаида фаол ҳисобланган морфемалар борасида тегишли хулосалар келтирилди.

Калит сўзлар: Хитой халқ-озодлик армияси, қўшин турлари, ҳарбий округ, қуруқлик қўшинлари, ҳарбий-ҳаво кучлари, ҳарбий-денгиз флоти, ракета қўшинлари, стратегик таъминот кучлари, асос морфема.

TERMS EXPRESSING THE NAMES OF THE COMPONENT UNITS OF THE
CHINESE ARMY

Imomiddinova Nargiza Abduvahidovna

Independent Researcher

Tashkent State University of Uzbek Language
and Literature named after Alisher Navoi

imomiddinova999@gmail.com

Abstract. This article is devoted to the analysis of terms denoting the names of military components, which are important among Chinese military terms. The system of terms representing the names of the army components was studied on the example of the thematic groups representing army types, and appropriate conclusions were drawn regarding the morphemes considered active in their creation.

Key words: People's Liberation Army of China, types of troops, military district, ground forces, air force, navy, missile forces, strategic supply force, base morpheme.

КИРИШ

Хитой халқ-озодлик армияси, яъни 中国人民解放军, Zhōngguó Rénmín Jiěfàng Jūn – ХХР Қуrolли Кучларининг расмий номи саналади. 1927 йилнинг 1 августида Нанчанг кўзғолони натижасида “Қизил Армия” номи билан ташкил этилган ҳамда Мао Цзедун бошчилигида Хитойдаги фуқаролар уруши даврида (30-йиллар) йирик рейдлар (Хитой коммунистларининг буюк юриши) уюштирилган. “Хитой халқ-озодлик армияси” номи 1946 йилнинг ёзида ХКП¹ қўшинларидан – 8-армия, Янги 4-армия ва Шимоли-шарқий армиядан тузилган қуrolли кучларга; 1949 йилда ХХР эълон қилинганидан кейин эса мамлакат қуrolли кучларига нисбатан қўллана бошлаган.

Қонунчилик 18 ёшдан бошлаб эркакларни ҳарбий хизматга чақиришни назарда тутди; кўнгилилар 49 ёшгача қабул қилинади. Заҳира ҳарбий хизматчи учун ёш чегараси – 50 ёш.

¹Хитой коммунистик партияси 中国共产党 Zhōngguó Gòngchǎndǎng.

Уруш даврида назарий жихатдан (моддий таъминот бўйича чекловларни ҳисобга олмаган ҳолда) 750 миллионгача одам сафарбар қилиниши мумкин[5].

ХХОА тўғридан-тўғри партия ёки ҳукуматга эмас, балки иккита махсус Марказий ҳарбий комиссия – давлат ва партиявий комиссияларга бўйсунди. Одатда бу комиссиялар таркиби бир хил бўлиб, МХК атамаси бирликда қўлланилади. Марказий ҳарбий комиссия раиси лавозими давлат бошқаруви тизимидаги таянч мансаблардан бири ҳисобланади. Сўнгги йиллардан бошлаб бу лавозимни одатда ХХР раиси эгаллайди. Аммо 80-йилларда МХКни аслида мамлакат раҳбари бўлган Ден Сяопин бошқарган (шу билан бирга, у ҳеч қачон ХХР раиси ёки ХХР Давлат Кенгашининг бош вазири бўлмаган, ХКП Марказий Қўмитаси бош қотиби лавозимини “Буюк пролетар маданий инқилоби” бошланишига қадар эгаллаган).

Хитой қуролли кучлари ҳудудий тамойил бўйича бешта ҳарбий округга бўлинган: Шарқий ҳарбий округ (东部战区 dōngbù zhànqū), Шимолий ҳарбий округ (北部战区 běibù zhànqū), Ғарбий ҳарбий округ (西部战区 xībù zhànqū), Жанубий ҳарбий округ (南部战区 nánbù zhànqū) ва Марказий ҳарбий округ (中部战区 zhōngbù zhànqū). Шунингдек ушбу округлар уч флотни ўз ичига олади.

Хитой марказий ҳарбий комиссияси раиси (中华人民共和国中央军事委员会主席) – Си Цзин Пинг 习近平. Хитой марказий ҳарбий комиссияси раиси ўринбосарлари (中华人民共和国中央军事委员会副主席) – Сю Чиян 许其亮, Чжанг Юся 张又侠[6].

2022 йилда **Global Firepower.com** вебсайти эълон қилган маълумотларга кўра, дунёдаги энг кучли армиялар рейтингда Хитой халқ-озодлик армияси (жами 142 мамлакат орасида) АҚШ ва Россия Федерацияси Қуролли Кучларидан кейин учинчи ўринни эгаллади [7]. Ўтказилган таҳлиллар бир нечта кўрсаткичлар асосида амалга оширилган бўлиб, мамлакат индекси – **0, 0511** деб топилди. Шунини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, ушбу рейтингда Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари **0, 8272** индекс билан 54-ўринни эгаллади.

Хитой ҳарбий харажатлар ҳажми бўйича дунёда – иккинчи (250 млрд. 240 млн. АҚШ доллари), ҳарбий хизматчилар сони бўйича – биринчи (2 млн. ҳарбий хизматчи), ҳарбий самолёт ва вертолётлар авиопарклари ҳажми (3285 та) бўйича – учинчи, танклар сони (5250 та) бўйича – тўртинчи, ҳарбий кемалар сони (777 та) бўйича – биринчи ўринни эгаллайди [8].

ХХОА шиори – халққа хизмат қиламиз (хит. 为人民服务 wéi rénmin fúwù); Партияга бўйсунамиз, жангда ғалаба қозонамиз, виждонан хизматни ўтаймиз (хит. 听党指挥，能打胜仗，作风优良 tīng dǎng zhǐhuī, néng dǎ shèngzhàng, zuòfēng yōuliáng) [9].

ХХОА 现役军人 xiànyì jūnrén – ҳақиқий хизматдаги ҳарбий хизматчилар ҳамда 预备役军人 yùbèiyì jūnrén – захирадаги ҳарбий хизматчилардан ташкил топган. Ҳақиқий хизматдаги қўшинлар Қуруқлик қўшинлари, Ҳарбий-денгиз кучлари, Ҳарбий-ҳаво кучлари, Стратегик ракета қўшинлари, ҳарбий олийгоҳлар, ҳарбий фанлар илмий-тадқиқот институтларини ўз ичига олади [Хабаров 2014: 17].

中华人民共和国国防部 Zhōnghuá rénmín gònghéguó guófáng bù – ХХР Мудофаа вазирлиги расмий сайти [6] маълумотларига кўра, ХХОА қуйидаги қўшин турларидан ташкил топган:

- 陆军 lùjūn – қуруқлик қўшинлари;
- 空军 kōngjūn – ҳарбий-ҳаво кучлари;
- 海军 hǎijūn – ҳарбий-денгиз флоти;
- 火箭军 huǒjiànjūn – ракета қўшинлари;
- 战略支援部队 zhànlüè zhīyuán bùduì – стратегик таъминот кучлари.

Х.Дадабоев ва Х.Ёдгоровлар ушбу терминларни қўшин турлари ва аскарый қисм номларини англлатувчи терминлар тарзида номлаганлар [Dadaboyev, Yodgorov 2021: 58].

Қурукликдаги қўшинлар – жанговар ҳаракатларни асосан қурукликда олиб бориш учун мўлжалланган, сон жиҳатидан энг кўп, қурол-аслаҳаси ва ҳаракат усуллари хилма-хил бўлган қуролли кучлар тури. Ташкилий жиҳатдан бўлинма, қисм, қўшилма ва бирлашмалардан иборат. Қурукликдаги қўшинлар таркибига:

ракета қўшинлари;

артиллерия;

мотоўқчи қўшинлар;

танк қўшинлари;

қурукликдаги қўшинларнинг ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари;

махсус қўшинлар;

қуролли кучлар фронт орти таъминотининг турли хизмат, қисм ва муассасалари киради [Долимов 2007: 304-305].

Қурукликдаги қўшинлар хитой тилида 陆军 lùjūn термини билан ифодаланади: Бунда 陆 lù– “қуруклик, ер, қитъа”, 军 jūn – “қўшин, армия, ҳарбий” маъноларини англатади.

ХХОА қурукликдаги қўшинлари 1927 йилдан фаолият юритган бўлса-да, расмий 1948 йилда ташкил этилган ҳисобланади. 2022 йилга келиб, доимий таркиби 975 минг ҳарбий хизматчини ташкил этади. Ушбу кўрсаткич бўйича Хитой дунёда Ҳиндистондан кейин иккинчи ўринда туради. Бундан ташқари, мамлакат қуруклик қўшинлари 510 минг кишилиқ заҳирага эга. ХХР миллий мудофаа Вазирлигига бўйсунди [10]. 陆军 жанговар ҳаракатларни асосан қурукликда олиб борадиган қўшин тури ҳисобланади. Ушбу қўшин тури қуйидаги таркибий қисмлардан иборат:

❖ 步兵 bùbīng – пиёда қўшин (步 bù қадам+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 装甲兵 zhuāngjiǎ bīng – зирхли танк қўшинлари (装甲 zhuāngjiǎ зирх, зирхли+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 炮兵 pàobīng – артиллерия (炮 pào тўп, артиллерия, ўқотар қурол+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 陆军防空兵 lùjūn fángkōngbīng – ҳарбий ҳаво мудофааси қўшинлари (陆军 lùjūn қуруклик қўшинлари+防空 fángkōng ҳавога қарши мудофаа+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 陆军航空兵 lùjūn hángkōngbīng – армия авиацияси (陆军 lùjūn қуруклик қўшинлари+航空 hángkōng авиация+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 工程兵 gōngchéngbīng – муҳандислик қўшинлари (工程 gōngchéng муҳандислик ишлари+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 防化兵 fánghuà bīng – кимёвий мудофаа қўшинлари (防化 fáng huà кимёвий мудофаа+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 通信兵 tōngxìnbīng – алоқа қўшинлари (通信 tōngxìn алоқа, маълумот, хабар+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 雷达兵 léidábīng – радиолокация қўшинлари (雷达 léidá радар, радиолокатор+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 电子对抗兵 diànzǐ duìkàngbīng – электрон қаршилиқ кўрсатиш қўшинлари (电子 diànzǐ электрон, рақамли+对抗 duìkàng қаршилиқ+兵 bīng аскар, қўшин);

❖ 汽车兵 qìchēbīng – автомобиль қўшинлари (汽车 qìchē автомобиль+兵 bīng аскар, қўшин) [Анкин, Хрипунов 2009: 27].

Қурукликдаги қўшинлар қуйидаги ташкилий тузилишга эга: (分队 fēnduì) бўлинма – (班 bān) бўлим, (排 pái) взвод, (连 lián) рота, (营 yíng) батальон; (部队 bùduì) қисмлар – (团 tuán) полк, (旅 lǚ) бригада; (兵团 bīngtuán) қўшилма – (师 shī)

дивизия, (军 jūn) корпус; (军团 jūntuán) бирлашма – (军队 jūnduì) умумқўшин армияси, (战线 zhànxiàn) фронт [Хабаров 2014: 18].

Ҳарбий-ҳаво кучлари (ХХК) Давлат қуроли кучларининг тури бўлиб, қуроли кучларининг ўзга турлари билан биргаликда, шунингдек, мустақил тарзда оператив ва стратегик масалаларни ҳал этиш учун мўлжалланган. Вазифаси ва жанговар жиҳатдан қўлланилишига кўра:

олис масофаларда ҳаракатланувчи;
фронт;
ҳарбий-транспорт авиацияларига бўлинади.

Тактик ва техник тавсифларига кўра:

бомбардимончи;

қирувчи;

ҳужумчи;

разведкачи (айғокчи);

транспорт;

қўмакчи авиацияларга гуруҳланади.

Жанговар имкониятларига кўра – ҳавода ҳукмронлик суриш учун кураш олиб бориш, қўшинлар ва флот кучларига авиацияли мадад бериш, ҳавода туриб ҳимоя қилиш, қўшинлар ва моддий воситаларни десантлаш, ҳавода ташиш, ҳаво разведкасини юритиш ва шунга ўхшаш тадбирларни амалга оширишга қодир.

Ҳарбий-ҳаво кучлари душман ортининг олис сарҳардларига кириб бориш ва объектларига таъсир ўтказишга имкон яратади, турли жанговар ҳаракатларни бажариб, ҳарбий операциялар давоми ва якунига катта таъсир ўтказиш қобилиятига эга [Долимов 2007: 349-350].

“Ҳарбий-ҳаво кучлари” маъноси хитой тилида 空军 kōngjūn термини билан ифодаланади (空 kōng – “ҳаво майдони, ҳаво, бўшлиқ”; 军 jūn – “қўшин, армия” маъноларини англатади).

Хитой халқ-озодлик армияси ҳарбий-ҳаво кучлари 1949 йил 11 ноябрда ташкил этилган бўлиб, тасарруфидаги самолётлар сонига кўра Россия ва АҚШдан кейин учинчи ўринда туради. 2022 йилга келиб, шахсий таркиби – 395 минг кишини ташкил этмоқда. Хитой ҳарбий-ҳаво кучлари 4 мингта жанговар ва 300 та қўллаб-қувватловчи самолёт, 106 та вертолёт, 700 дан зиёд бошқариладиган зенит ракеталарини учуриш қурилмалари, 1 минг зенит артиллерияси қуроллари ҳамда тахминан 450 та радиолокация постлари билан қуролланган [11].

Хитой ҳарбий-ҳаво кучлари таркибидаги қисмлар қуйидаги терминлар ёрдамида номланади [Анкин, Хрипунов 2009: 27]:

- ❖ 航空兵 hángkōng bīng – авиация (航空 hángkōng ҳаво, -авиа+兵 bīng аскар, қўшин);
- ❖ 防空兵 fángkōng bīng – ҳаво ҳужумидан мудофаа қилиш қўшини (防空 fángkōng ҳаво ҳужумидан мудофаа +兵 bīng аскар, қўшин);
- ❖ 空降兵 kōngjiàng bīng – ҳаво-десант қўшинлари (空降 kōngjiàng авиадесант, ҳаво-десант+兵 bīng аскар, қўшин);
- ❖ 防化兵 fáng huà bīng – кимёвий мудофаа қўшинлари (防化 fáng huà кимёвий мудофаа+兵 bīng аскар, қўшин);
- ❖ 通信兵 tōngxìnbīng – алоқа қўшинлари (通信 tōngxìn алоқа, маълумот, хабар+兵 bīng аскар, қўшин);

- ❖ 雷达兵 léidábīng – радиолокация қўшинлари (雷达 léidá радар, радиолокатор+兵 bīng аскар, қўшин);
- ❖ 电子对抗兵 diànzǐ duìkàngbīng – электрон қаршилик кўрсатиш қўшинлари (电子 diànzǐ электрон, рақамли+对抗 duìkàng қаршилик+兵 bīng аскар, қўшин);
- ❖ 技术侦察兵 jìshù zhēnchá bīng – техник-разведка қўшинлари (技术 jìshù техника, санъат, технология+侦察 zhēnchá разведка, тергов, тергов олиб бормоқ+兵 bīng аскар, қўшин).

Ҳарбий-денгиз флоти (ХДФ) Куролли кучлар тури бўлиб, океан ва денгизлардаги ҳарбий ҳаракатлар (уруш) майдонларида жанговар вазифаларни бажариш учун мўлжалланган.

Душманнинг ердаги объектларига қарата стратегик-ядровий кучлар билан зарба бериш, денгиз ва базаларидаги кучларини йўқ қилиш, дунёнинг ҳар қандай минтақасида, океан ва денгиздаги душманга тегишли алоқа йўлларини вайрон этишга қодир.

Ҳарбий-денгиз флоти сув усти ва сув ости кемалари (дизелли ва атом двигателли), авиация, қирғоқдаги ракета-артиллерия қисмлари ва денгиз пиёдаларидан ташкил топган. Ҳарбий-денгиз флоти таркибига, шунингдек, кўмакчи флот кема ва қайиқлари, махсус қисм ва куролли кучлар фронт орти муассасалари киради [Долимов 2007: 320].

Ҳарбий-денгиз кучлари хитой тилида 海军 hǎijūn термини билан аталиб, бунда 海 hǎi “денгиз”; 军 jūn эса “қўшин, армия” маъноларини билдиради.

ХХОА ҳарбий-денгиз кучлари ёки ҳарбий-денгиз флоти 1949 йил 23 апрелда ташкил топган. 240 минг киши ва 3 флотни (Шимолий Денгиз, Шарқий Денгиз ва Жанубий Денгиз флотлари) ўз ичига олади. ХХР Миллий Мудофаа Вазирлигига бўйсунди [12]. Ташкилий жиҳатдан Хитой ҳарбий-денгиз кучлари таркибига кирадиган қисмлар қуйидаги терминлар билан ифодаланади:

- ❖ 潜艇部队 qiántǐng bùduì – сув ости флоти (潜艇 qiántǐng сув ости кемаси+部队 bùduì қўшин, бўлинма, ҳарбий қисм);
- ❖ 水面舰艇部队 shuǐmiàn jiàntǐng bùduì – сув усти кучлари (水面 shuǐmiàn сув юзаси+舰艇 jiàntǐng ҳарбий кема+部队 bùduì қўшин, бўлинма, ҳарбий қисм);
- ❖ 海军航空兵 hǎijūnhángkōngbīng – ҳарбий-денгиз авиацияси (海军 hǎijūn ҳарбий-денгиз кучлари+航空 hángkōngҳаво, -авиа+兵 bīng аскар, қўшин);
- ❖ 海军岸防部队 hǎijūn ànfáng bùduì – қирғоқ мудофааси қўшинлари (岸防 ànfáng қирғоқ мудофааси+部队 bùduì қўшин, бўлинма, ҳарбий қисм);
- ❖ 海军陆战队 hǎijūn lùzhànduì – денгиз пиёдалари (陆战 lùzhàn қуруқликдаги жанг+队 duì – отряд, бўлинма, қисм).

Ракета қўшинлари 60-йиллар бошида ташкил этилган. Жанг ва амалиёт жараёнида душманга қарата ядро куролларини қўллаш ва ўт очиш билан зарба беришга мўлжалланган [Долимов 2007: 198].

Ракета қўшинлари хитой тилида 火箭军 huǒjiànjūn дейилади: 火箭 huǒjiàn “ракета”, 军 jūn эса “қўшин, армия” маъноларини англатади.

Ракета қўшинлари ХХРнинг стратегик ракета кучлари ҳисобланиб, ядровий ва оддий баллистик ракеталар билан қуролланган. Шахсий таркиби 150 минг ҳарбий хизматчини ташкил этади. 1966 йил 1 июлдан 2015 йил 31 декабр гача 第二炮兵 dì'èr pàobīng (Иккинчи артиллерия корпуси) деб номланган. 2015 йил 31 декабрида Ракета қўшинлари сифатида қайта ташкил этилди, Марказий ҳарбий кенгашга бўйсунди [13].

Хитой Ракета қўшинлари тузилиши жиҳатдан қуйидаги терминлар билан ифодаланувчи қисмлардан ташкил этилган:

❖ 核 导 弹 部 队 hé dǎodàn bùduì – ядровий ракета кучлари (核 hé ядровий+导弹 dǎodàn реактив снаряд, ракета+部队 bùduì қўшин, бўлинма, ҳарбий қисм);

❖ 常 规 导 弹 部 队 chángguī dǎodàn bùduì – одатий ракета кучлари (常规 chángguī умумий қабул қилинган меъёрлар+导弹 dǎodàn реактив снаряд, ракета+部队 bùduì қўшин, бўлинма, ҳарбий қисм);

❖ 作 战 保 障 部 队 zuòzhàn bǎozhàng bùduì – жанговар таъминот кучлари(作战 zuòzhàn жанг олиб бормоқ, уруш олиб бормоқ+保障 bǎozhàng таъминламоқ, кафолат бермоқ+部队 bùduì қўшин, бўлинма, ҳарбий қисм).

Стратегик таъминот кучлариэнг янги қўшин тури бўлиб, 2015 йил 31 декабрда тузилган. Фаолият доираси қуйидаги терминларда ифодасини топган:

- 太空战tàikōng zhàn – космик уруш;
- 网络战wǎngluò zhàn – киберуруш;
- 电子战diànzǐ zhàn – радиоэлектрон уруш;
- 心理战xīnlǐ zhàn – психологик уруш;
- 情报侦察qíngbào zhēnchá – разведка;
- 卫星管理wèixīng guǎnlǐ – сунъий йўлдошлар бошқаруви;
- 中国航天研发和运营zhōngguó hángtiān yánfā hé yùnyíng – аэрокосмик тадқиқотлар.

Стратегик таъминот кучлари хитой тилида 战略支援部队 zhànlüè zhīyuán bùduì термини билан ифодаланиб, бунда 战略zhànlüè – стратегия, тактика, стратегик; 支援zhīyuan – қўллаб-қувватламоқ, ёрдам бермоқ; 部队 bùduì эса қўшин, бўлинма, ҳарбий қисм маъноларини билдиради. Стратегик таъминот кучлари қуйидагилардан иборат:

❖ 电子对抗力量 diànzǐ duìkàngbīng – электрон қаршилик кўрсатиш кучлари (电子 diànzǐ электрон, рақамли+对抗 duìkàng қаршилик+力量 lìliàng куч, қувват);

❖ 网络攻防力量 wǎngluògōngfánglìliàng – киберҳавфсизлик кучлари (网络 wǎngluò Интернет тармоғи+攻防 gōngfángхужум ва мудофаа+力量 lìliàng куч, қувват);

❖ 卫星管理力量 wèixīng guǎnlǐ lìliàng – сунъий йўлдошлар бошқаруви кучлари (卫星 wèixīng сунъий йўлдош+管理 guǎnlǐ бошқармоқ, тартибга солмоқ+力量 lìliàng куч, қувват).

Хитой қуролли кучлари тузилишига оид терминология ҳақида сўз кетганда, 军种 jūnzhǒng ва 兵种 bīngzhǒng терминларини бир-биридан ажратиш жуда муҳим. Улардан биринчиси қуролли кучлар турларини билдирса, иккинчиси қўшин турларини англатади. 军种 таркибида бир нечта 兵种 бўлиши мумкин. Масалан, 陆军 lùjūn (қуруқликдаги қўшинлар), 空军 kōngjūn (ҳарбий-ҳаво кучлари), 海军 hǎijūn (ҳарбий-денгиз флоти) ва 火箭军 huǒjiànjūn(ракета қўшинлари) терминларининг барчаси 军jūn морфемасидан ясалган. 航空兵 hángkōngbīng (авиация), 海军航空兵 hǎijūn hángkōngbīng (ҳарбий-денгиз авиацияси), 防化兵 fáng huà bīng (кимёвий мудофаа қўшинлари), 空降兵 kōngjiàng bīng (ҳаво-десант қўшинлари) каби терминлар 兵bīng морфемаси иштирокида ҳосил бўлган.

XXOA ва Марказий ҳарбий кенгаши тузилиши қуйидаги кўринишга эга:

- ✓ 5 ҳарбий округ (战区 zhànqū);
- ✓ 5 қўшин тури (军种 jūnzhǒng);
- ✓ 7 бўлим (部,厅 bù, tīng);
- ✓ 3 қўмита (委员会 wèiyuánhui);

-
15. [中国人民解放军空军 - 维基百科，自由的百科全书 \(wikipedia.org\)](#)
 16. [中国人民解放军海军 - 维基百科，自由的百科全书 \(wikipedia.org\)](#)
 17. [中国人民解放军火箭军 - 维基百科，自由的百科全书 \(wikipedia.org\)](#)